

Zainichi kot izgnanec: literarni svet diaspore pesnika Kim Si-jonga

Izvleček

Študija raziskuje diasporsko pot in literarne prispevke Kim Si-jonga, pomembne osebnosti v literaturi *zainichi* Korejcev. Kim se je rodil v času japonske kolonialne dobe in sodeloval v incidentu 3. aprila na otoku Jeju, zato je poiskal azil na Japonskem, kjer je živel pod drugim imenom ter se udeleževal v številnih družbenih in političnih gibanjih. Njegova poezija, napisana v japonščini, odraža kompleksno prepletanje osebnih travm, zgodovinskih tragedij in nenehnih bojov korejske diaspore. Analiza obravnava Kimova literarna dela ter proučuje, kako se izkušnje z incidentom 3. aprila na otoku Jeju, protijedrskim gibanjem in veliki vzhodnojaponski potres prepletajo s širšimi temami razseljenosti, identitete in odpora. Z umestitvijo Kim Si-jongovih del v kontekst svetovne literature in študij diaspore prispevek poudarja pesnikova prizadevanja, da bi se soočil z večplastnimi realnostmi svojega časa in jih ubesedil, s čimer njegov vpliv presega nacionalne meje in prispeva h globljemu razumevanju korejskih in svetovnih literarnih pokrajin.

Ključne besede: Kim Si-jong, literatura *zainichi* Korejcev, incident 3. aprila na otoku Jeju, literatura diaspore, veliki vzhodnojaponski potres, zgodovinska travma, manjšinska literatura

Abstract

Zainichi as an Exile: The Diaspora Literary World of the Poet Kim Shijong

This study explores the diasporic journey and literary contributions of Kim Shi-jong, a significant figure in Zainichi Korean literature. Born during the Japanese colonial era and having participated in the Jeju April 3rd Incident, Kim sought asylum in Japan, where he lived under another name and engaged in various social and political movements. His poetry, written

in Japanese, reflects the complex interplay of personal trauma, historical tragedies, and the ongoing struggles of the Korean diaspora. The analysis explores Kim's literary works, examining how his experiences with the Jeju April 3rd Incident, the anti-nuclear movement, and the Great East Japan Earthquake are interwoven with broader themes of displacement, identity, and resistance. By situating Kim Shi-jong's works within the context of world literature and diaspora studies, this paper highlights the poet's efforts to confront and articulate the multifaceted realities of his time, extending his influence beyond national boundaries and contributing to a deeper understanding of Korean and global literary landscapes.

Keywords: Kim Shijong, Zainichi Korean literature, the Jeju April 3rd Incident, diaspora literature, Great East Japan Earthquake, historical trauma, minority literature

Predgovor

Diasporska literatura je v samem središču moderne svetovne književnosti. Moderna zgodovina korejskega naroda, ki je v milijonih zapustil državo svojega rojstva, je ustvarila literaturo *zainichi* Korejcev na Japonskem, kitajsko-korejsko literaturo na Kitajskem, korejsko-ameriško literaturo v Združenih državah in priseljensko literaturo v Južni Ameriki. *Zainichi* (在日), ki pomeni »prebivajoč na Japonskem«, se nanaša na posameznike tujega izvora, ki živijo na Japonskem, še zlasti na Korejce. Korejska *zainichi* literatura, ki so jo ustvarjali pisci, ki so zavrnil delitev Koreje in dejansko živeli v stanju političnega izgnanstva, izraža posebej ostro družbeno zavest med korejsko diasporsko literaturo. Druga pomembna razlika med literaturo *zainichi* Korejcev in japonsko literaturo od moderne dobe dalje je ideja azila, ki v slednji ne obstaja. Rečeno je, da izhaja želja po pobegu iz pomanjkanja svobode (Kato 2010, 247), toda azil *zainichi* pisateljev na Japonskem je izhajal iz zgodovinske tragedije, ki je ni mogoče razložiti brez konteksta.

Kim Si-jong (rojen leta 1929) je pesnik, ki simbolizira diasporsko literaturo korejskega naroda, ki je izhajala iz zgodovine japonske imperialne oblasti. Njegova poezija je vzknila iz jedra plastovitih zgodovinskih tragedij modernega korejskega naroda. Te plasti vključujejo japonsko kolonialno obdobje, incident na otoku Jeju 3. aprila, korejsko vojno in poznejšo delitev polotoka, konflikte

hladne vojne, zatiranje s strani Generalnega združenja korejskih prebivalcev na Japonskem (*Chongryon*¹), pa tudi etnično diskriminacijo in sovražni govor v japonski družbi. Po tem, ko je poiskal azil na Japonskem, je Kim neprestano obravnaval družbena vprašanja, od konfliktov hladne vojne in diskriminacije manjšin v državi gostiteljici do posledic Velikega vzhodnojaponskega potresa leta 2011 v novejšem času. Kot Oh Sejong zapiše v spremni besedi k zbirki *Zemljevid obratne strani*, je Kim v svoji poeziji ustvaril »širok spoznavni in ideološki prostor, ki posluša krike celotne izgubljene zgodovine in jih medsebojno povezuje« (Oh v Kim 2024, 225). Ko se vrnemo v čas incidenta Jeju 3. aprila, je tragična narava Kim Si-jongove zgodbe primerljiva z judovskim pesnikom Paulom Celanom. Oba sta bila pripadnika manjšine in člana diaspore, živela sta v tujih deželah ter pisala v jeziku, ki ni bil njun materni jezik – Kim v japonščini in Celan v nemščini. Celana pogosto opisujejo kot pesnika, ki uporablja »judovsko nemščino« (Bollack 2017, 47), Kima pa kot pesnika, ki je ustvarjal v japonščini Korejcev. Medtem ko je Paul Celan preživel judovsko koncentracijsko taborišče, je Kim Si-jong preživel tako, da se je kot član južnokorejske delavske stranke boril med incidentom Jeju in nato poiskal azil na Japonskem. Ta skupna izkušnja preživetja dogodkov, zaznamovanih z množičnimi poboji, je oblikovala kompleksno in enigmatično naravo njune poezije, ki je vzniknila iz labirinta plastovitih zgodovinskih tragedij. Oba pesnika, postavljena v tragične okoliščine, nista le zamudila zadnjih trenutkov svojih staršev, kljub temu da sta bila edina otroka, temveč sta o smrti svojih staršev izvedela prek pisem, kar je njuni osebni tragediji dodalo še eno plast. Ocenjevanja Celanove poezije, ki jo opisujejo kot utelešenje resnice ali kot dejanje »stanja na glavi« (Celan 2010, 120–21) skozi nasilno zgodovino človeštva, se zaradi teh podobnosti razširjajo tudi na ocene del Kim Si-jonga.

Čeprav pozno, je bila Kimova poezija v zadnjem desetletju v obsežni meri prevedena v korejščino. Dela, kot so *Obmejne pesmi* (prevod leta 2008), *Niigata* ([1970] 2014a), *Pesmi Gwangjuja* ([1983] 2014b), *Obzorje* ([1955] 2018), *Izgubljeni letni časi* ([2010] 2019b), *Pesmi Ikaina* ([1979] 2019c), *Japonska topografija* ([1957] 2022a) in *Zemljevid obratne strani* ([2018] 2024), so bila vsa prevedena in so tako okrepila njegov položaj diasporskega pesnika v domovini. Poleg tega sta zbirki esejev *Življenje v Koreji in na Japonskem* ([2015], prevod 2016) in *Zainichi v razpokah* ([1986] 2017) omogočili celovit vpogled v Kimov literarni prispevek v sferi korejskega jezika. Na Japonskem je založba Fujiwara shoten od leta 2018 izdala dvanajst zvezkov zbirke Kim Si-jongovih del.

1 在日本朝鮮人総聯合会

Čeprav je bilo nekaj njegovih pesmi, povezanih s protijedrskimi stališči, prevedenih v angleščino, še ni bila objavljena niti ena zbirka njegovih pesmi ali esejev v tem jeziku. Glavna ovira je njihova zaznana kompleksnost, ali kot to izrazi Catherine Ryu: »Kolikor mi je znano, je zelo malo Kim Si-jongovih pesniških del na voljo v angleščini. Njegova poezija je znana po svoji legendarni zahtevnosti in globini« (Ryu 2020, 35). Njegova raba nestandardne japonščine, podobne kreolskemu jeziku, pogosto moti kolektivni spomin Japonske kot nacionalne države. Ta izziv presega Japonsko in sega tudi v Korejo. Pravzaprav Kimova poezija, ki si prizadeva soočiti plastovite zgodovinske tragedije in diasporsko trpljenje, obenem pa iskati alternativne pripovedne poti, ni zlahka razumljiva niti v Koreji. Ta kompleksnost, ki jo še dodatno poglobljata razdelitev njegove domovine in zapuščina hladne vojne, bo verjetno postala laže razumljiva, ko (in če) se napetosti na Korejskem polotoku in v širši Vzhodni Aziji omilijo.

Medtem je bila Han Kang, sodobna južnokorejska pisateljica, izbrana za prejemnico Nobelove nagrade za književnost leta 2024. Han Kang je osemnajsta prejemnica Nobelove nagrade iz Azije in prva ženska, ki je prejela to priznanje. Nobelov odbor je kot razlog za izbor navedel njeno »intenzivno poetično prozo, ki se sooča z zgodovinskimi travmami in razkriva krhkost človeškega življenja«. »Zgodovinske travme,« ki jih je poudaril izborni odbor, se nanašajo na korejske ženske v romanu *Vegetarijanka* (Han 2007), na vstajo v Gwangjuju v *Prihaja deček* (Han 2014) in na zgodovinsko tragedijo incidenta Jeju v romanu *Ne ločimo se* (Han 2021). Slednji roman, najnovejše delo Han Kang, razgrinja več kot pol stoletja dolg boj preživelih v incidentu Jeju iz perspektive ženske protagonistke, ki se giblje med realnostjo in nerealnostjo. Kljub razlikam v generacijah in ustvarjalnih jezikih to odraža literarni svet, ki sta mu *zainichi* avtorja Kim Sokpum in Kim Si-jong sledila od petdesetih let dvajsetega stoletja dalje. Ta članek si prizadeva raziskati literarni svet Kim Si-jonga, ki je v poeziji od petdesetih let naprej vztrajno izražal tisto, kar je Han Kang zasledovala v delih, nagrajenih z Nobelovo nagrado, da se »sooča z zgodovinskimi travmami in razkriva krhkost človeškega življenja« (The Nobel Prize 2024). Izhajajoč iz njegovega izgnanstva in treh imen bo študija specifično raziskala njegovo identiteto kot umetnika diaspore, ki se bori za preživetje, ter prekrivajoče se kontekste velikega vzhodnojaponskega potresa in incidenta Jeju.

Izgon po incidentu na otoku Jeju in tri imena

Pesnik Kim Si-jong se je rodil leta 1929 v Busanu, v času japonske kolonialne dobe, in odraščal na otoku Jeju. Takrat je kot strasten podpornik Japonskega cesarstva goreče sprejel imperialni japonski jezik, pri tem pa zavračal svoj materni korejski jezik in kulturo. Kot je kasneje opisal v svoji poeziji in spominih, je kot nekdanji »imperialni mladenič«¹ trenutek, ko je bila Koreja osvobojena Japonske, opisal kot spomin na poletje, v katerem se je nebo obrnilo na glavo. Ob takšnem pogledu je neizogibno prišel v konflikt z očetom – ki je v času njegovega otroštva skušal ohraniti korejski jezik, miselnost in kulturo – sam pa je podzavestno gledal zviška na korejski jezik in kulturo.

Ko se je začela druga kitajsko-japonska vojna, je mladi Kim Si-jong brez pomislekov verjel v končno zmago Japonske in globoko žaloval ob njenem porazu v drugi svetovni vojni. Po osvoboditvi Koreje je imel velike težave s korejščino, vendar je, ko je začel prepoznavati svojo identiteto Korejca, jezik začel goreče študirati, a z občutkom, kot bi praskal po zidu.

Sredi teh dogajanj je 1. marca 1947, ko je opazoval procesijo pesnikov, ki so ob obletnici Gibanja 1. marec sodelovali v pohodu na otoku Jeju, policija streljala v množico. S tem je prižgala vžigalno vrstico, ki je vodila v poznejše tragične dogodke in 3. aprila do incidenta Jeju. Takrat so se prebivalci Jejuja soočali z izjemno težkimi razmerami, brezposelnostjo, pomanjkanjem osnovnih dobrin, izbruhom kolere, hudo lakoto, ki so jo poglobile neuspešne politike pridelave riža, ter preobrazbo nekdanje japonske policije v militarizirano oblastno strukturo. Ti družbeni problemi so jezo javnosti pognali do skrajnosti.

V takšnih okoliščinah je Kim Si-jong kot član Delavske stranke Južne Koreje 3. aprila sodeloval v uporuh Jeju, ki se je začel leta 1948. Maja 1948 so ga iskali, da bi ga zaslišali v zvezi s poskusom požiga Centralne pošte, zato se je s pomočjo družine umaknil v skrivališče. V začetku junija 1949 mu je uspelo pobegniti na Japonsko, kjer je iskal azil in pri tem tvegati lastno življenje. Ob misli na svoja čustva iz tistega obdobja je Kim Si-jong v pesmi »Smeh«² zapisal naslednje:

S srcem, obremenjenim z molitvami, ki jih zmorem le ponujati,
se v meni stiska
nečisti greh, ki je postal utež.

Sam, v temi globoke žalosti svoje matere,
ki žaluje za mojim očetom, klečim.

Ker sem, v vrsti v skrivališču, prenašal
nepravične vzdihljaje smrti svojega očima,
vztrajam v molku.

Hkrati me je vodil k potrditvi,
s popačenim obrazom, z dihom, prekinjenim v kruti podobi,
zaprem oči in si grizem ustnice. (Kim Si-jong 2022)

Kimov izgon na Japonsko je bil neizbrisen greh, ker ga je prisilil zapustiti svojo družino in tovariše, breme krivde zaradi iskanja azila pa ga je spremljalo več kot pol stoletja. Podoba njegovega strica, ki je bil ubit med incidentom na otoku Jeju 3. aprila, ter misel na smrt njegovih staršev, ki ji zaradi izgnanstva ni mogel biti priča, sta ga preganjali vse življenje. Svoja občutja je izrazil v delu *Poletje fosilov*, ko je zapisal: »Nekje v kupu zemlje počivata moj oče in mati s kostmi, prekritimi z zemljo.«. S tem je izrazil bolečino izgnanca, ki ni mogel biti navzoč ob zadnjih trenutkih svojih staršev.

Kim Si-jong je po udeležbi v incidentu na Jejuju kot član Delavske stranke Južne Koreje (stranke Namro) in po pobegu na Japonsko leta 1949 živel pod drugim imenom. Naselil se je v četrti Ikaino v Osaki, v kraju, ki so ga sprva oblikovali priseljenci z otoka Jeju, kasneje pa tudi Korejci, ki so se tja preselili v kolonialni dobi. Ta kraj je tudi prizorišče romana *Pachinko* pisateljice Lee Min Jin (priredba je bila premierno predvajana na Apple TV+ leta 2022), kamor junakinja zgodbe Sunja sledi možu Isaku in tam začne posel s kimčijem. Leta 1953 je Kim ustanovil literarno revijo *Jindallae* (*Azaleja*) in zaradi sporov s Chongryonom prestajal težka obdobja, vendar to ni ustavilo njegovih dejavnosti.

Ker ni prešel skozi formalne postopke priseljevanja, je Kim Si-jong na Japonskem postal nezakoniti priseljenec in si zato nadel novo ime, 林大造. To ime, zapisano v kitajskih pismenkah, se v japonščini prebere *Hayashi Daizo*, v korejščini pa *Yim Daejo*. Na tej točki pride do nenavadnega obrata. Kim Si-jongovo pravo ime postane njegov psevdonim, ime 林大造 pa mu je služilo za izogib deportaciji. Z drugimi besedami, izgubil je svoje pravo ime in s tem pridobil tri imena: Hayashi Daizo, Yim Daejo in Kim Si-jong. Tragično je, da je, podobno kot Paul Celan, o smrti svojega očeta izvedel iz pisma, ki mu ga je napisala mati. Po izgnanstvu svojih staršev nikoli več ni videl živih. Šele leta 1998, skoraj pol stoletja po tem, ko je v izgnanstvu zapustil domovino, je lahko obiskal grob pokojnih staršev.

Po vzpostavitvi institucionalne demokracije v Južni Koreji po demokratičnem gibanju 10. junija 1987 in z nastopom demokratične vlade je Kim Si-jong lahko pod posebnimi pogoji začasno vstopil v državo, potem ko je predsedniški mandat prevzel Kim Dae-jung, emblematični voditelj južnokorejskega boja za demokratizacijo. Obiskal je otok Jeju, kjer sta bila pokopana njegova starša, prvič po maju 1949. V poznih devetdesetih letih, ko je bil star skoraj sedemdeset let, se je vrnil v domovino, ampak ne pod svojim pravim imenom, temveč pod imenom druge osebe: Yim Daejo. Ta trenutek vrnitve simbolizira zgodovinsko tragedijo korejske diaspore na Japonskem. Še kasneje, v svojih devetdesetih letih, je pesnik, tokrat pod svojim pravim imenom, preselil grob svojih staršev in nanj vklesal naslednje besede:

Nikoli več ne bom zapustil svojega očeta in matere. Čakam na dan, ko bomo lahko spet skupaj. Na to sem vedno upal in za to molil. Zame je to resnično prostor večnosti, kjer se srečata ta svet in onstranstvo. Napisal tisti, ki ga imenujejo Bau (kamen), Kim Si-jong, december 2023.

Tako kot vse diaspore tudi Kim Si-jongova ni bila posledica njegove lastne izbire, vendar pa mu je njegovo izgnanstvo, ki je trajalo skoraj pol stoletja, tragično preprečilo vrnitev v domovino. Poleg tega so ga spomini in občutek dolga, povezanega z incidentom na Jejuju 3. aprila, preganjali skozi vse življenje. Ta dogodek je bila travma, ki jo je Kim nosil globoko v svojem srcu. O tem ni zlahka govoril, saj je šlo za tragedijo, ki je ni bilo mogoče izraziti in ki je povzročala »bolečino, kot bi bil zaboden ob vsakem spominu« (Kim S. N. 2023, 348). To se pozneje izrazi v simboličnem pogovoru s Kim Sokpomom *Zakaj sem nadaljeval pisati, zakaj sem ostal tiho* leta 2007, v katerem Kim Si-jong navede naslednje razloge, zakaj o incidentu Jeju ni pisal neposredno:

Nisem mogel pisati čisto ničesar. Poskušal sem pobegniti pred tistim spominom. Nisem napisal ničesar, kar bi bilo povezano s 3. aprilom. Zaveš begunca je postala breme. [...] Jezik je povsem nemočen pred neizmernimi dejstvi. Jezik ven prihaja dobesedno in se redko oblikuje v besede, ko spomini privrejo na dan, vroči kot kepa ognja. Če je spomin kot nit, ga lahko vlečeš naokrog in ga navijaš, toda če ga poskušaš priklicati, se strdi in zlepi v kepo ter obnemi. Incident 3. aprila sem izkusil neposredno. Ker sem bil zaznamovan s travmo, se je moj um premikal vzvratno. Kar sem lahko pri delu s spominom storil, je bilo napisati pesmi o

Gwangjuju namesto o Jejuju 3. aprila. S *Pesmimi Gwangjuja* (1983) sem lahko pogledal na bolečino 3. aprila, skrito na dnu svojih misli, in se soočil z dogodkom. (Kim S. N. 2023, 349)

Zgornji citat jasno kaže, da je pesnik pretrpel neizmerno tragedijo, ki je ni mogel neposredno izraziti. »Razkosano telo« se pogosto uporablja kot simbol skoraj 30.000 žrtev incidenta 3. aprila na otoku Jeju, vendar Kim žrtve na novo opredeli kot »grdo telo, preveč strohnelo, da bi se mu lahko približal« (Kim 2018b, 441). Bila sta dva razloga, zakaj ni mogel zlahka pisati o incidentu na Jejuju. Prvič, v času upora je bil član stranke Namro, vendar je pobegnil na Japonsko, zaradi česar je o tem težko govoril, saj je južnokorejska vlada vstajo na Jejuju dolgo časa označevala kot komunistični upor, tako pa so ga v tistem času videle tudi desničarske frakcije. Drugič, na Japonsko je vstopil nezakonito in živel pod lažno identiteto ter se bal, da bi lahko priznanje njegovih izkušenj vodilo v deportacijo. Pesnik o teh okoliščinah razmišlja takole:

Še pred sedmimi leti nisem zmogel niti svoji ženi povedati o svoji povezanosti z incidentom na Jejuju 3. aprila. Do takrat sta bila približno dva razloga, zakaj sem molčal. Prvič, skrbelo me je, da bi razkritje članstva v južni frakciji omajalo legitimnost »ljudske vstaje«, ki je bila incident na Jejuju 3. aprila. [...] In obstaja še en razlog. Šlo je za strahopetnost samozaščite, obsedene z življenjem na Japonskem. Moja izpoved je izpoved nezakonite imigracije. Če bi bil prisilno vrnjen v Korejo, bi se moje življenje končalo v vojaški diktaturi, ki je trajala skoraj trideset let. (Kim 2016, 5–6)

Krivda zaradi iskanja azila na Japonskem je Kim Si-jonga preganjala vse življenje, ukoreninjena v obupu, ker se nikoli ni mogel vrniti v domovino, in v strahu pred posledicami; ne le zase, temveč tudi za svojo družino in sorodnike, če bi na Japonskem spregovoril o incidentu na Jejuju. Vendar to ne pomeni, da je Kim svoj čas na Japonskem preživel v obupu in žalosti. Namesto tega je aktivno deloval kot član komunistične partije, da bi preprečil razdelitev domovine, ter se energično ukvarjal z raznolikimi literarnimi dejavnostmi. Njegova odločnost se jasno izraža že v njegovi prvi pesniški zbirki *Obzorje* (1955). V spremni besedi prevajalca prevedene izdaje tega dela je njegova situacija opisana takole:

Ko razmišljamo o izkušnjah tega mladega moža, bi lahko pričakovali, da bo pred neizmernim oceanom jadikoval nad svojimi tragičnimi okoliščinami. Vendar mladeničevega pogleda proti obzorju ne vidim od zadaj. Obzorje, ki ga vidi v daljavi, ni simbol obupa, temveč resničnost, ki potrebuje preobrazbo. Zato med celotnim prevajanjem pesniške zbirke nisem videl žalostnega hrbta mladega moža, temveč njegov odločen obraz, s široko odprtimi očmi in mahajočimi rokami, ko se je soočal z izzivi pred seboj. Ne gre za nedosegljivo obzorje, ampak za obzorje »kraja, kjer stoji« in ki ga mladenič skuša odpreti. Sanja o novem zgodovinskem obzorju, ne o zastrtem in razdeljenem obzorju resničnosti hladne vojne. (Kim 2018a, 234)

Po tem, ko je med incidentom na otoku Jeju 3. aprila videl številne smrti in trupla ter komaj preživel zaradi izgnanstva, se je pesnik po prihodu na Japonsko hitro podal na pot boja za resnično preobrazbo. Zgodovinske okoliščine Korejskega polotoka so ga silile, da ne podleže žalosti, temveč da se aktivno vključi v dogajanje. Z izbruhom korejske vojne in razdelitvijo korejske skupnosti na Japonskem ter sredi spreminjajoče se vloge Japonske kot zaledne vojaške baze, ki se je preoblikovala v »bazično državo«, je bilo življenje tistih v domovini na kocki, kar je sprožilo ostre razprave. Kljub žalosti zaradi tragedije na Jejuju 3. aprila se je Kim podal v boj proti resničnosti, začevši z razkritjem svojega pravega imena namesto psevdonima.

Diaspora v stiski

Ocenjevanje poezije Kim Si-jonga lahko v grobem razdelimo v dve skupini. Prvi pristop skuša njegova dela brati kot zvrst *zainichi* književnosti, ki temelji na subjektivnosti *zainichi* Korejcev, drugi pa se osredotoča na njegovo izkušnjo izgnanstva oz. begunstva na Japonskem po incidentu na Jejuju ter jo razlaga kot diasporsko književnost. Čeprav ni mogoče navesti vseh obsežnih predhodnih raziskav o Kim Si-jongu, prvi pristop predstavlja pionirska študija Isogaija Jirōja, drugega pa raziskave Hosomija Kazuyukija. Poleg tega so pomembna tudi dela Oh Sejongja in Lee Jinkyonga, ki se poglobljeno ukvarjajo z ideološkim in filozofskim pomenom Kim Si-jongove poezije, ter raziskave Lee Hanjeonga in Kim Dongyoona, ki se osredotočajo na jezikovne značilnosti njegove poezije in na incident na Jejuju 3. aprila. V zadnjem času se je

v Južni Koreji povečalo zanimanje za literarni svet *zainichi* Korejcev, začeni s Kim Hwankijem, kot za obliko literature prekomorskih Korejcev. To je mogoče razumeti kot poskus, da se korejsko diasporo, ki jo je ustvarila modernost, vključi v kategorijo korejske književnosti. Poleg tega si od dvajsetih let 21. stoletja raziskovalci, kot sta Kim Jaeyong in Ko Myeongcheol, prizadevajo, da bi *zainichi* književnost povezali z nezahodno svetovno književnostjo ter pri tem kritizirajo evrocentrizem. Razen prej omenjenega Isogaijevega dela je večina raziskav nastala po letu 2000.

Skupna točka zgornjih raziskav pa je, da se Kim Si-jongova diasporska književnost, čeprav nosi travmo, aktivno ukvarja z visoko stopnjo estetske prakse, ko se sooča z zgodovinskimi tragedijami. Njegova diaspora se je začela z njegovim statusom *zainichi* Korejca. Izraz *zainichi* ne kaže zgolj na kraj prebivanja, temveč na eksistencialno stisko diskriminirane manjšine na Japonskem. V tem okviru je Kim Si-jong odkril koncept »živeti kot *zainichi*«. To ni bil zgolj eksistencialni boj, temveč temeljno vprašanje biti del diaspore, ki je izgubil možnost vrnitve v lastno domovino.

Obstoja *zainichi* ne ohranjajo le generacije, ki so se rodile in odrasčale na Japonskem, ampak ga gojim tudi jaz, ki sem bil poslan nazaj na Japonsko. Zavedam se, da je to nedvomno moj *zainichi*. Predpostavka »živeti kot *zainichi*«, ki raziskuje pomen bivanja na Japonskem in eksistencialne možnosti *zainichi* Korejca, se je tako zasidrala v meni. (Kim 2016, 234)

Čeprav je njegov status *zainichija* izviral iz izgnanstva, je izbruh korejske vojne leta 1950 položaj zelo hitro zaostрил. Medtem ko je Kim izražal bolečino svojega bivanja, je hkrati našel tudi določeno tolažbo v dejstvu, da ni bil več izpostavljen nevarnosti, da bi bil ubit. Zanj je bila Japonska varen kraj, čeprav kraj, ki je zbujal občutke krivde, in celo v izgnanstvu je bilo njegovo srce vedno z družino na Jejuju. Ob podpori aktivistov iz Zveze Korejcev na Japonskem, korejske *zainichi* organizacije, se je konec januarja 1951 pridružil Japonski komunistični partiji in jo uporabil kot bazo za svoje dejavnosti proti korejski vojni. Takrat je Japonska služila kot zaledna vojaška baza za Američane ter kot proizvodna baza orožja in streliva za ameriško vojsko.

Kim Si-jong je sodeloval v demonstraciji med incidentom Suita 24. in 25. junija 1952, ki jo je pozneje popisal v svoji epski pesniški zbirki *Niigata* iz leta 1970. V njej se demonstracij spominja z vrsticami »Na začetku in na koncu demonstracijske kolone / ko smo bili ena skupina«, medtem ko verzi »Živim

na Japonskem, sokrivec v vojni / upam zgolj na zavetje, kjer sem lahko v miru / kaj naj storim z grdoto tega notranjega organa!« (Kim 2014a) ostro razgaljajo njegovo krivdo, ki jo je občutil kot *zainichi*.

Ena izmed stvari, s katero se je v tem času strastno ukvarjal, so bile dejavnosti, povezane z etnično izobrazbo v povojni Japonski. Po japonskem porazu v drugi svetovni vojni so Korejci v radosti nad osvoboditvijo po vsej državi ustanavljali etnične šole, katerih namen je bil poučevati korejski jezik in kulturo, kar je bilo pod japonsko kolonialno oblastjo prepovedano. Do leta 1946 je bilo po vsej Japonski več kot 500 takšnih šol, izobraževale pa so okoli 60.000 učencev. Ta entuziazem je presenetil Generalni štab vrhovnega poveljnika zavezniških sil (GHQ), ki je ukazal, da se morajo tudi *zainichi* Korejci držati japonskih izobraževalnih zakonov, ter poskušal prisilno zapreti etnične šole, ki se temu niso prilagodile, kar je leta 1948 privedlo do izobraževalnega incidenta Hanshin. Kim Si-jong se je v gibanje za rešitev korejske osnovne šole Nakanishi vključil tri leta pozneje, leta 1951. Ko je bila šola leta 1952 obkoljena s strani policijskih enot za zatiranje izgredov in prisilno zaprta, je prevzel vlogo razrednika petega razreda in korejske učence poučeval korejščino. Pozneje je Kim Si-jong tisti čas opisal takole:

Aprila 1952 se je obnovljena osnovna šola Nakano Chōsen znova odprla s strogimi varnostnimi ukrepi, obkoljena s policijo prefekture Osaka. Napetost je bila prisotna, vendar je bila otvoritev kot dolgo pričakovani praznik, poln svetlobe in veselja. Seveda smo peli tudi »Pesem ljudskega boja«, ki se je pela na protestih in zborovanjih. Pesem je uglasbil Im Hwa, pesnik Zveze proletarske umetnosti Chōsen (KAPF), ki je bila preganjana kot komunistična protijaponska organizacija. Pesem je postala prepovedana, saj je bil Im Hwa usmrčen kot vohun. Ta pesem je bila eden od razlogov, da sem začel dvomiti o režimu severnokorejske republike.« (Kim 2016, 250)

V tem obdobju, ko je vpliv Severne Koreje v kulturni in izobraževalni sferi korejske diaspore na Japonskem postopoma naraščal, je Kim čutil močan občutek nasprotovanja. To je postalo razvidno, ko je leta 1953 prevzel vodilno vlogo pri ustanovitvi revije skupine korejskih pesnikov iz Osake *Azaleja*, ki se je neposredno spopadla s kulturnimi politikami Severne Koreje. Z ustanovitvijo organizacije Chongryon leta 1955 so se ti konflikti še zaostрили. Do leta 1957 so pesmi in kritike, ki jih je Kim Si-jong objavljал v *Azaleji*, postale tarče

neposrednih napadov. Kim, ki je bil nekoč goreč podpornik Severne Koreje, je začel tvegati svoje življenje, ker se je soočal in bojeval s politikami idolizacije in ideološkega zatiranja v režimu Kim Il Sunga. Eden glavnih očitkov iz vrst Chongryona je bil, da Kim Si-jong piše v japonščini in ne v maternem korejskem jeziku. Ta kritika ni ostala zgolj na ravni besed, temveč je začela ogrožati njegovo samoizražanje in celo njegovo življenje.

Oktobra 1958 je *Azaleja* zaradi konfliktov s Chongryonom po svoji dvajseti številki prenehala izhajati. Toda grožnje Kim Si-jongu se z zaprtjem revije niso končale, temveč so se nadaljevale zaradi njegovih poskusov, da bi objavil pesniško zbirko. Okrog leta 1960 je Kim dokončal rokopise dela *Niigata* (1970), zbirke dolgih pesmi, in dela *Japonska topologija 2* (2022), vendar zaradi zatiranja Chongryona v celotnih šestdesetih letih prejšnjega stoletja ni uspel objaviti niti ene same knjige in je živel praktično v stanju ohromelosti. Julija 1964 je bil izključen iz Chongryona, ker ni želel podpirati »eksperimenta združitve«, ki je obsojal sovjetski »revizionizem« in promoviral Kim Il Sungovo idejo *Juche*, popolne samozadostnosti. Tudi v izgnanstvu je tako Kim Si-jongova diaspora zaradi notranjega etničnega zatiranja dobila še bolj zapleteno in temnejšo obliko. V tem smislu v tem obdobju zanj ni bilo domovine, kamor bi se lahko vrnil. Južna Koreja je stokala pod vojaško diktaturo, kjer je bil incident na otoku Jeju tabu tema, Severna Koreja pa je prek Chongryona stopnjevala ideološki nadzor nad Korejci na Japonskem.

Kot posledico ideološkega in jezikovnega zatiranja (prisilne rabe korejskega jezika) s strani Chongryona je Kim Si-jong po letu 1955 preživel težko obdobje. To mu je povzročilo finančne težave, zaradi katerih ni mogel v celoti podpirati skupnosti *zainichi*, njegove ustvarjalne in založniške dejavnosti pa so postajale vse bolj omejene. V tem kontekstu je Kim Si-jong začel popolnoma izgubljati zaupanje v Severno Korejo ter je začel skupnost *zainichi* dojemati kot »ljudi, ki so ostali zadaj«. Z drugimi besedami, *zainichi* so bili inherentno omejeni zaradi nezmožnosti, da bi si zagotovili polno državljanstvo, kar jih je pripeljalo do stanja ujetosti v tuji državi, ne glede na njihovo lastno voljo.

Takrat se je Kim Si-jong odločil živeti kot del diaspore na Japonskem in se ni mogel postaviti ne na stran severnokorejskega ne južnokorejskega režima. To je bila najbolj realistična odločitev, ki jo je lahko sprejel kot »Korejec« v položaju diaspore in begunstva, kot človek, ki je bil nedobrodošel tako v Južni kot v Severni Koreji. To je pomenilo odmik od njegovega prejšnjega prizadevanja za nasilno »revolucijo« in sprejetje pogoja, da živi kot begunec in kot *zainichi*. Njegova sprememba smeri je sprožila tudi literarno-politično debato »Spomin

razseljenega«, ki je kritizirala njegovo odločitev, da živi neodvisno življenje kot *zainichi*, namesto da bi sledil severnokorejski politiki.

Kimova želja, da bi živel dejavno življenje kot *zainichi*, je jasno razvidna v nje-govi prvi pesniški zbirki *Obzorje* iz leta 1955 (2018a). V njej sprejema bolečino propadle revolucije (incidenta na otoku Jeju 3. aprila), hkrati pa poskuša odpreti novo obzorje zase in se upreti razdeljenosti, ki jo je utrdila korejska vojna.

»Ni obzorja, kamor ne bi mogel iti. / Kraj, kjer stojiš, je obzorje.« (Kim 2018a, 11). Ti dve vrstici iz »Prologa« zvenita manj kot poetičen izraz in bolj kot deklaracija. Izražata odločnost slediti revoluciji prav iz kraja, kjer človek stoji. Medtem ko se je upiral razdelitvi in hladni vojni, ki jo je utrdila korejska vojna, je Kim iskal svojo pot kot neodvisni *zainichi*, nasprotujoč prisilnim in dogmatičnim literarnim smernicam Severne Koreje. Zato je mogoče »Prolog« brati tudi kot manifest, ki poudarja življenje in literaturo mladega Kima.

Ko odpremo prvo izdajo *Obzorja*, ki je bila objavljena leta 1955 in jo je pe-snik Kim Si-jong hranil pri sebi, najdemo na notranji strani na roko navpično napisan stavek, ki ga je pesnik sam dodal in v katerem je zabeležil noč po izidu knjige:

Mojima ljubljenima očetu in materi,
izdal sem zbirko pesmi, ki je vidva ne moreta brati.
Vidva, ki bosta to zbirko blagoslovila bolj kot kdorkoli na svetu.
Si-jong, ki je odraščal nezrel,
posveča to knjigo svojim staršem iz tujine.
11. december 1955, »Noč«

Odlomek, ki ga je Kim zapisal po izidu zbirke *Obzorje*, raziskuje čas, ko je moral misliti na obraze mrtvih in na hrepenenje po domačem kraju, kamor se nikoli več ne bo mogel vrniti. Noč je čas sanjarjenja o novem obzorju, ki ga je v dnevih na Japonskem zatrla resničnost, hkrati pa tudi čas hrepenenja in bo-lečine do domačega kraja in mrtvih. Za mladega Kim Si-jonga je bila japonska noč čas, ki je hkrati nosil kruto realnost njegove omejene eksistence in bolečo možnost razkrivanja resničnosti Korejskega polotoka, ujetega v plamenih voj-ne. Pesnik je tako odprl noč Japonske in poskušal ponovno nadaljevati pretr-gano pot zgodovine.

Seveda pa Kim Si-jonga v petdesetih letih ni mogoče pojasniti zgolj z nje-govo odločnostjo in željo po revoluciji. V ozadju so bili žalost, jeza in globoko hrepenenje po otoku Jeju in starših. Verzi »Solzne oči / Pesek / Tega ne morem

več prenašati / Zemlja je bila oropana zraka / Nisem mogel dati glasu iz sebe / Pod rumenim soncem / Sem postal mumija / Zemlja je bila mrzla / Celo moji starši so me pozabili« (iz pesmi »Nočna mora« v *Obzorju* (Kim 2018a)) prikazujejo pesnikovo neomajno odločnost, jezo in žalost, vse brezhibno prepleteno.

Za Kim Si-jonga, ki se ni imel kam vrniti, je bil katalizator spremembe gibanja za demokratizacijo v Gwangjuju v Južni Koreji, ki je maja 1980 razbilo ideološko konfrontacijo in represijo obdobja hladne vojne, kar je pozneje vodilo do vstaje 10. junija 1987. S padcem vojaške diktature po tem dogodku je južnokorejska družba začela dopuščati svobodo misli in izražanja. Ta preobrazba je prinesla tudi pomembne spremembe v obravnavi *zainichi* Korejcev, ki so jih na Japonskem pogosto obravnavali kot vohune Severne Koreje. Po gibanju za demokratizacijo v Gwangjuju je Kim Si-jong opisal Korejo kot »kraj, preplavljen z neverjetno osupljivimi, nezakonitimi in absurdnimi dogodki« (Kim 2017, 318), pri čemer je ostro kritiziral hude kršitve človekovih pravic, ki so se dogajale pod vojaško diktaturo.

Dejansko je pod Park Chungheejem večkrat prišlo do »vohunskega incidenta tujih študentov, ki prebivajo na Japonskem«, v katerem so bili študenti *zainichi* Korejci osumljeni, da so severnokorejski vohuni. To je v korejski *zainichi* diaspori povzročilo globoko zamero do Južne Koreje. Kim Si-jongova ocena Koreje kot družbe, »preplavljene z nezakonitimi in absurdnimi dogodki«, ni bila usmerjena samo v Južno Korejo, temveč tudi v neusmiljeno zatiranje prekomorskih Korejcev v diaspori.

To se je začelo bistveno spreminjati z nastopom demokratične vlade, še posebej z inavguracijo Kim Daejunga – simbolne figure južnokorejskega gibanja za demokratizacijo – na položaj predsednika. Posledično je lahko Kim Si-jong skoraj pol stoletja po tem, ko jo je zapustil, spet obiskal svojo domovino. Po tem se je njegova ocena Južne Koreje dramatično spremenila. O tem potovanju je zapisal:

Obisk grobov mojih staršev je postal mogoč in izkazovanje spoštovanja je moja sinovska dolžnost. Z dovoljenjem štirih obiskov, ki mi jih je omogočil začasni potni list, mi je celo Generalni konzulat Južne Koreje v Osaki prijazno pomagal pridobiti novo registracijo gospodinjstva in južnokorejsko državljanstvo. Več kot trideset let boja ljudstva v gibanju za demokratizacijo je obrodilo sadove in mi omogočilo, da postanem eden izmed ljudi, ki so uresničili demokratično politiko v Južni Koreji. (Kim 2016, 271)

Kim je tako izrazil globoko hvaležnost zaradi pridobitve »južnokorejskega državljanstva«, pristne nacionalne identitete, ki je od leta 1949 do tedaj imelo le simbolni pomen. Trenutek, ko je diaspora, ki se ni imela nikamor vrniti, postala diaspora s krajem, kamor se *lahko* vrne, je ključen za spremembo Kim Si-jongovega negativnega pogleda na Korejo.

Povezava med incidentom na otoku Jeju 3. aprila in jedrsko katastrofo v Fukushimi

V poeziji Kim Si-jonga incident na otoku Jeju 3. aprila dolgo časa ni bil neposredno omenjen, pravzaprav je bil neposredno ubeseden šele nedavno. Namesto tega se je pesnik trudil »pobegniti pred tistimi spomini« (Kim 2017, 156), saj so bili zastrašujoči. Posledično se je incident pojavljal posredno in simbolično, ne pa neposredno. Pogosto se omenja, da Kim Si-jong – ki je masaker izkusil – o njem ni pisal, medtem pa je Kim Sokpom – ki masakra ni doživel – o tej temi veliko napisal, vključno z epskim sedemdelnim romanom *Kazantō* (*Vulkanski otok*). Toda če natančneje pogledamo njegovo zgodnjo pesniško tetralogijo, vidimo, da incident Jeju diha med vrsticami ali pa je navzoč metaforično. V intervjuju je Kim Si-jong o incidentu na Jejuju in svojem delu dejal sledeče:

Japonska topografija je zbirka pesmi v istem kontekstu kot *Niigata*. V tej zbirki je pesem z referenco na incident Jeju, ki je na površini ni moč videti, z naslovom »Moja spolnost in moje življenje«, enako pa velja tudi za »Pletje«. (Iz neobjavljenega intervjuja. Kim Si-jong, intervjuval Kwak Hyounduck, 13. julija 2022.)

Pesnik uporabi ti dve pesmi iz *Japonske topografije* (Kim 2022a) kot primera skritih referenc na incident z otoka Jeju, vendar jih je mogoče najti tudi drugje. V svoji debitantski zbirki *Obzorje* je Kim prvič omenil incident Jeju. Njegova strašna izkušnja je predstavljena posredno, saj se je tragedija zgodila manj kot deset let pred tem.

V zaključnih verzih pesmi »Zakon odlaganja«, vključene v *Obzorje*, Kim piše: »Poznal sem / že prej takšne pogrebe / Ožgano telo je bilo vidno porčnjeno in zогlenelo / Doba je izginila, potem ko si je vzela lastno življenje, še ko je bila živa« (Kim 2018a, 39). To pesem je težko razumeti, ne da bi jo povezali z incidentom na Jejuju, tudi če »pogreb« ali »ožgano truplo«, ki se v

njej pojavljata, nista neposredna namiga nanj. Po tej pesmi pa se začnejo bolj redno pojavljati pesmi, ki prikličejo ta dogodek. Začnimo s preučevanjem pesmi »Pletje«, za katero je pesnik sam povedal, da je povezana z incidentom na otoku Jeju.

Ali je tam
srp?
Nesmisel!
Živahna, bujna poletna trava
se ne ukloni do te mere.
Seveda, da bi prihranili trud,
obstaja način,
da iztrebiš
na tako
higienski način.
Najprej polij bencin
potem
jo zažgi
malo odmaknjen stran
nameri cev
nahrbtno škropilnice. (Kim 2022a, 21)

»Bencin« v tej pesmi prikliče taktiko požgane zemlje, ki sta jo vojska in policija uporabili pri zatiranju incidenta na otoku Jeju 3. aprila, medtem ko »poletna trava« označuje odporniške sile, ki so bile iztrebljene z bencinom, s čimer se masaker povezuje s pesnikovo globoko zakoreninjeno travmo. V isti pesniški zbirki pesem »Moja spolnost in moje življenje« predstavi še neposrednejši prikaz pokola.

Iz rane na odrezanem penisu
tako je. Videla sem prvo menstruacijo svoje ljubimke, ki je ne bi smel videti.
Sveže iz plinske komore,
med Anninimi zardelimi stegni, nizko ležeča megla.
Obarvana na padlih hlačah,
raztopljena v Jejujevi
mlačni sezonski sapi. (Kim 2022a, 167)

Ti verzi v pesmi opisujejo svaka, ki mu je vojak s samurajskim mečem odsekal penis, temu pa sledijo podobe, ki prikličejo Ano Frank, ko v plinski komori v Auschwitzu prvič doživi menstruacijo. Smrt tako svaka kot Ane Frank imata skupno lastnost, da sta del veliko širšega pokola. Incident na Jejuju se še izraziteje pojavi v zbirki dolgih pesmi *Niigata*, objavljeni neposredno po *Japonski topografiji*.

Ko je džip
nizko zastokal
po glavni cesti
se je moja preteklost
neizprosno zarila
skozi labirint prsti
od dneva ko sem jokal
kopajoč jarek
za obmejno ograjo
v debelino zemlje
moja mati je na koncu
izgubila svojega edinega sina
V moji preteklosti
ni bilo poti. (Kim 2014a, 23)

V vrsti zvezani
pridržani
množica v belem
je bila brez konca požrta
v izkrcevalne čolne
s široko razprtimi usti. (Kim 2014a, 97)

Incident na Jejuju se pojavlja skozi to celotno pesniško zbirko, pri čemer sta zgornja citata zgolj reprezentativna primera. Prvi izraža pesnikovo izkušnjo skrivanja v luknji stričeve shrambe za krompir, potem ko je zaradi sodelovanja v uporuh komaj ušel smrti. Drugi prikazuje prizor tik pred usmrtenjavo z utopitvijo ljudi, vpletenih v dogodek. Od pesniške zbirke *Obzorje*, v kateri začne Kim Si-jong metaforično razkrivati incident na otoku Jeju, do *Japonske topografije* in *Niigata* postopoma vse bolj konkretizira svoje spomine na masaker. V tem smislu je očitno, da Kim spominov na dogodek ni razumel zgolj kot travmo, ki jo je treba pokopati v globine spomina, temveč je, čeprav posredno, skušal

incident izraziti skozi svojo celotno poezijo, četudi zgolj kot »mračne sence« (Kim 2017, 121). Kot je opomnil Kwon Seongwoo, gre za »fragmente spomina in spominske podobe, ki se naravno prikličejo v procesu opisovanja drugih zgodovinskih spominov in ran« (Kwon 2023, 21), vendar to niso zgolj skrite simbolne figure. Tudi kot »fragmenti spomina in spominske podobe« te metafore povezujejo incident Jeju z judovskim holokavstom in se širijo v obsodbo ameriškega hinavstva po drugi svetovni vojni. V tem pogledu incident Jeju ni bil zgolj vir neizrekljivega obupa za pesnika, temveč stalen dogodek, ki je širil obzorja zgodovinske domišljije in omogočal soočanje s sodobnimi tragedijami. Fraza »živeti na Japonskem kot *zainichi*«, ki jo je Kim Si-jong začel uporabljati v petdesetih letih, je pomenila podoživljanje incidenta Jeju v izgnanstvu na Japonskem, brez kraja, v katerega bi se lahko vrnil. Pesnik ni zgolj obupoval nad globokimi ranami in tragedijami masakra, temveč jih je globoko ponotranjil, pri čemer se je trudil čim bolj neposredno soočiti s sedanostjo in jo preživeti.

V zgodnji Kimovi tetralogiji je incident na otoku Jeju povezan tudi s protijedrskim gibanjem. Kim Si-jongova jeza je bila usmerjena proti Združenim državam, ki so svet potiskale v grozo jedrske vojne, in proti Japonski, ki je prispevala k trajni razdelitvi Korejskega polotoka. Kot pesnik, ki je živel na Japonskem, si je prizadeval poseči ne le v realnost Koreje, temveč tudi v realnost Japonske. To se razlaga kot »globalna perspektiva 'tretjega sveta'« (Kim 2018a, 229), kot pojasnjuje Oh Sejong v korejski izdaji *Obzorja*.

Povezane pesmi so zbrane v prvem delu *Obzorja* »Pesem tistega, ki si goreče želi noči«. Pesmi, kot so »Ob smrti Saitōja Ginsakuja«, ki je prikazala incident Matsukawa (iztirjenje vlaka, ki ga je leta 1950 povzročila ameriška vojska), »Asketsko življenje«, ki satirizira kabinet Yoshida Shigeruja, in »Kamera«, ki se ukvarja z regresivno realnostjo življenja na Japonskem, vse izražajo Kim Si-jongovo željo po spremembi realnosti njegove nove države gostiteljice. V pesmi »Kamera« poziva japonsko ljudstvo, naj se pridruži vrstam za revolucionarne spremembe, ko zapiše: »Ljudstvo Japonske / kamera teče / tisti, ki ne morejo kričati, pišejo podnapise / če vas je strah / če trpite / obesite si transparente na prsi!« (Kim 2018a, 86).

Ena od pomembnih tem v Kim Si-jongovi prvi pesniški zbirki *Obzorje* je protijedrsko gibanje. Aktivno je sodeloval v protijedrskih demonstracijah ter v ta namen pisal in recital pesmi. V zgodnjih petdesetih letih so Združene države Amerike v okviru doktrine predsednika Eisenhowerja »Atomi za mir« z nadaljevanjem poskusov z vodikovimi bombami naredile protisloven korak. Takrat je bila 1. marca 1954 japonska ribiška ladja Daigo Fukuryū Maru med ameriškim

preizkusom vodikove bombe v bližini atola Bikini izpostavljena radioaktivnemu prahu. To je zanetilo protijedrsko gibanje na Japonskem in navdihnilo filme, kot sta *Gojira* (*Godzilla*, 1954) Honde Ishirōja in *Zapis preživetja* Akire Kurosawe (1955). Tudi Kim Si-jongova prva pesniška zbirka je bila objavljena prav v tem času. Pesmi »Južni otok – neznana smrt« (1954.3), »Znanje« (1954.9), »Nagrobni-ki« (1955.9) in »Otrok in luna« (1955.8) so vse vključene v *Obzorje* in predstavljajo njegove protijedrskie pesmi, ki jih je recitiral na protestnih shodih. Ko je Ernest John, prvi ameriški raketni sistem zemlja-zemlja z jedrsko zmogljivostjo, prišel na Japonsko, je pesnik opozoril na naraščajočo jedrsko grožnjo. Glede poskusov z vodikovo bombo v ZDA je Kim v pesmi »Znanje« zapisal: »Poznati pest pepela / ni dovolj, da bi človeka spremenili v rezine mesa / po pokolu 300.000 ljudi v Hirošimi in Nagasakiju.« Verzi »To ni prva smrt. / To je en človek, ki sledi Hirošimi in Nagasakiju« iz »Nagrobnika« jasno razkrivajo tragedijo jedrskega orožja.

Kontekst Kim Si-jongovih protijedrskih pesmi iz petdesetih let prejšnjega stoletja ponovno oživi v zbirki *Zemljevid obratne strani* leta 2024 [2018], ki obravnava veliki vzhodnojaponski potres. Na poti v Tokio leta 2011, ko naj bi za svojo zbirko *Izgubljeni letni časi* prejel nagrado Takami Jun, je Kim doživel uničujoči potres in cunami, ki so prizadeli Japonsko. Ta zbirka zajema šok in strah pred tem dogodkom ter odziv družbe na jedrsko katastrofo v Fukushimi. To je zbirka pesmi pesnika, ki je šestdeset let prej na protestih pisal in recitiral protijedrskie pesmi. Zbirko je mogoče primerjati z odzivi osebnosti, kot je Ōe Kenzaburō, ki je po dogodku v Fukushimi jokal in prevzel odgovornost kot povojni japonski demokrati. Poleg tega je zbirka prežeta s podobami, ki odzvanjajo tragedijo na otoku Jeju. Značilna je pesem »Oddaljeno žalovanje« v *Zemljevidu obratne strani*:

Prepletena telesa, naplavljeni hlodi
pritekajoč dol s stoječega dna.
Telesa tako razkrojena, da jih ni mogoče prepoznati
trupla, ki niso več človeška.
Čas po celonočnem divjanju tajfuna je prinesel veter in dež,
ljudje so zadrževali dih in molili za vrnitev pogrešanih svojcev.
[...] Ko se časi zvijajo v agoniji / ljudje žalujejo za umrlimi skrivnostne
smrti.
Z žalovanjem nenadoma spremenijo smrt v nagrobnik.
Truplo se postopoma prazni.
Kdo je mrtvec, in za čigavo smrt / sklepam roke? (Kim 2024, 23–24)

Izrazi, kot sta »trupla, ki niso več človeška« in »praznjenje«, ponazarjajo podobnosti med obema dogodkoma. V tem smislu je pesniški svet Kim Si-jonga globoko prežet s tragedijo in trpljenjem incidenta na otoku Jeju, hkrati pa se dejavno sooča z neposrednimi realnostmi svojega časa.

Diasporska eksistenca

Literaturo Kim Si-jonga lahko označimo kot prežeto s travmo in estetsko prakso kot odgovor na zgodovinsko tragedijo in eksistencialno tesnobo, ki ju je doživljal med življenjem kot *zainichi*. Njegova dela zajemajo ne le njegovo identiteto Korejca, ki živi na Japonskem, temveč tudi diasporsko življenje, ki ga je živel po izgubi domovine. Zanj izraz *zainichi* ni pomenil le kraja njegovega bivanja, temveč eksistencialni izziv diskriminirane manjšine. Po letu 1955 je bil Kim izpostavljen zatiranju s strani Chongryona, ki mu je preprečeval objavo pesniških zbirk. Trpel je ideološki pregon in jezikovno zatiranje, kar je povzročilo več kot desetletje trajajočo prepoved objavljania njegovih del. V kontekstu korejske vojne in posledične razdelitve polotoka je Kimova diasporska izkušnja postala še bolj zapletena in mračna ter ga oropala prave domovine, ki je ni imel ne na Japonskem ne v kateri od obeh Korej. Njegova literarna pot tako ni le odraz ontološke stiske *zainichi* Korejca, temveč tudi zapis boja in odpora diasporskega pesnika, izgubljenega med severom in jugom.

V Kim Si-jongovem primeru je življenje v diaspori pomenilo, da je moral živeti pod drugim imenom, medtem ko je svoje pravo ime uporabljal kot psevdonim. Njegovo pravo ime je Kim Si-jong 金時鍾, njegova druga imena pa so Hayashi Daizo 林大造 na Japonskem in Yim Daejo, ko je pridobil korejsko državljanstvo. Z drugimi besedami, za Kim Si-jonga je diaspora pomenila način »živeti življenje« v nasprotovanju razdelitvi Severne in Južne Koreje, tako da je skušal izbrisati svoje pravo ime in svoj obstoj ter živeti kot nekdo drug. Razlog, da mu je bil njegov obstoj odrečen in da je moral živeti na Japonskem, je bil v veliki meri povezan z incidentom na otoku Jeju, ki se je zgodil po koncu japonske kolonialne oblasti v Koreji. Če bi se Južna in Severna Koreja po osvoboditvi združili v eno državo, bi se Kim Si-jongov azil in diaspora končala kot kratkotrajna boleča izkušnja, on pa bi lahko prisostvoval zadnjim trenutkom svojih staršev. Hladna vojna in razdelitev Korejskega polotoka sta zgodovinska tragedija, ki je ustvarila številne korejske diaspore, med njimi tudi Kim Si-jongovo. Med drugo svetovno vojno je Kim Si-jong kot podanik imperija, ki je

verjel v japonsko zmago, ponovno vstopil v svet korejskega jezika in odprl oči za nacionalno zavest. Zagotovo je zgodovinska ironija, da je moral pobegniti na Japonsko in znova živeti v japonskem jeziku po tem, ko je bil udeleženec v incidentu Jeju in član stranke Namro, ki je nasprotovala delitvi pri oblikovanju korejske države po osvoboditvi. Zatočišče Ikaino v Osaki je kraj, ki so ga številni ljudje z otoka Jeju imenovali svoj drugi dom, vendar je razdeljenost med *zainichi* Korejci kmalu po izbruhu korejske vojne tam povzročila hude konflikte. Tako je kraj Kimove diaspore postal še ena lokacija, kjer so vrele razprtije in katastrofe, ki jih je povzročila razdelitev obeh Korej.

V Kim Si-jongovi poeziji se incident na otoku Jeju dolgo ni pojavljal neposredno in se je šele pred kratkim začel jasneje izražati. Trudil se je pobegniti grozljivim spominom na dogodek, zaradi česar je incident v njegovih delih izražen le posredno in simbolno. V njegovi zgodnji tetralogiji je ta dogodek povezan tudi z njegovim sodelovanjem v protijedrskem gibanju. Njegovo poezijo je mogoče razumeti kot odziv ne le na množične poboje tistega časa, temveč tudi na strah pred jedrsko vojno, ki so jo spodbujale Združene države, ter na vprašanje razdelitve Koreje. Kimov angažma je presegal Korejski polotok, saj je želel poseči tudi v japonsko družbo, kar odraža njegov pogled na »tretji svet«. Kim Si-jongova poezija se tako incidenta na otoku Jeju ne loteva zgolj kot travme ali zgolj kot žrtvine pripovedi. Namesto tega pesnik skozi izbruseno pesniško govorico in estetiko ponotranji svoje globoke rane, se sooča s tragedijo in si prizadeva, da bi jo presegel. Njegova poezija uteleša prav tiste značilnosti svetovne literature, ki jih je Nobelov odbor poudaril ob podelitvi nagrade Han Kang, in sicer da »se sooča z zgodovinskimi travmami in razkriva krhkost človeškega življenja«.

Če se vrnemo k svetovni literaturi in diaspori: profesor na Univerzi Harvard David Damrosch je v svojem delu *Kaj je svetovna literatura?* svetovno literaturo definiral kot »eliptično refrakcijo vse nacionalne literature« (Damrosch 2003, 281). Damrosch se zaveda vpliva ene nacionalne literature na druge regije in narode. Korejska diasporska literatura, zlasti *zainichi* literatura, je dober primer, saj jo je težko razvrstiti kot nacionalno literaturo. Namesto tega je bližje »manjšinski literaturi«, kot jo opredelita Deleuze in Guattari. Korejska *zainichi* literatura na Japonskem širi definicijo diasporske literature dlje od Damroschove opredelitve, saj prelamlja ne le japonsko nacionalno literaturo, temveč tudi zgodovinsko percepcijo. Ikezawa Natsuki je ob pripravi zbirke svetovne literature na Japonskem svetovno literaturo definiral kot »nekaj, kar se pomika proti širšemu obzorju, potem ko si je ustvarilo lasten prostor« (Ikezawa 2008,

158). V primerjavi tega s Kim Si-jongovo poezijo nastopi problem koncepta »lastnega prostora«. Kim Si-jong ni mogel oblikovati svojega prostora na Jejuju. Kim Sokpom je po drugi strani desetletja »gradil svoj prostor in se pomikal proti širokemu obzorju«, ko je pisal *Kazantō*, delo o incidentu na otoku Jeju. Kim Si-jong je doživel bolečo izgubo kraja, medtem ko je Kim Sokpom pridobil kraje, ki niso bili njegovi. Kim Si-jong se je poskušal »maščevati« Japonski tako, da je pisal pesmi v jeziku »prask na steni z nohtom«, ne v svojem maternem jeziku. Ko je pesnik dopolnil 95 let, je bilo to še vedno sedanost. V svojem eseju »Poezija je revolucija spoznanja« Kim opredeli poezijo kot »nekaj, kar obstaja tudi, ko ni napisano« (Kim 2024, 172). To je izraz, popolnoma primeren za nekoga, ki je skoraj pol stoletja živel boleče diasporsko življenje.

Zahvala

Pričujoči članek je podprlo Ministrstvo za izobraževanje Republike Koreje in Nacionalne raziskovalne Fundacije Koreje (NRF-2024S1A5A2A01024224).

Literatura

- Bollack, Jean 장 볼락. 2017. *Yudaehwadoen Dogirindeul Saieseo* 유대화된 독일인들 사이에서 [Med judaiziranimi Nemci]. Prevedel Yoon Jeongmin 윤정민. Seoul: Editus.
- Celan, Paul 파울 첼란. 2010. *Amudo Anin Jau Jangmi* 아무도 아닌 자의 장미 [Nikogaršnja vrtnica]. Prevedel Je Yeomae 제여매. Seoul: Shiwajinsil.
- Damrosch, David. 2003. *What is World Literature*. Princeton, Oxford: Princeton University Press.
- Deleuze, Gilles in Félix Guattari. 1986. *What Is a Minor Literature?* Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Han, Kang 한강. 2007. *Chaesikjuuija* 채식주의자 [Vegetarijanka]. Seoul: Changbi.
- . 2014. *Sonyeon Onda* 소년이 온다 [Deček prihaja]. Seoul: Changbi.
- . 2021. *Jakbyeolhaji Anhneunda* 작별하지 않는다 [Ne ločimo se]. Seoul: Munhakdongne.
- Hosomi, Kazuyuki 호소미 가즈유키. 2013. *Diasporareul Saneun Siin Kim Shijong* 디아스포라를 사는 시인 김시종 [Kim Si-jong: pesnik v diaspori]. Prevedel Dong Seonhee 동선희. Seoul: Eomunhaksa.
- Ikezawa, Natsuki 池澤夏樹. 2008. »Sekai bungaku wa ekkyō suru 世界文学は越境する [Svetovna literatura presega meje].« *Bungakukai [Literarni svet]*, 140–59.
- Isogai, Jirō 磯貝治良. 2004. »Zainichi' bungakuron <在日>文学論 [Literarna teorija zainichi]. Tokio: Shinkansha.

- Kato, Shuichi 가토 슈이치. 2010. *Ilbon Munhwaui Sigangwa Gonggan* 일본문화의 시간과 공간 [*Čas in prostor japonske kulture*]. Prevedel Park Insoon 박인순. Seoul: Jaggeuniyagi.
- Kim, Sokpom 김석범. 1983–1997. *Kazantō 1–7* 火山島1–7 [*Vulkanski otok 1–7*]. Tokio: Bungei shunjū.
- Kim, Si-jong 김시종. 2008. *Gyeonggyeui Si* 경계의 시 [*Obmejne pesmi*]. Prevedla Yoo Sookja 유숙자. Seoul: Sohwa.
- . 2014a [1970]. *Niigata* 니이가타. Prevedel Kwak Hyounduck 곽형덕. Seoul: Geulurim.
- . 2014b [1983]. *Gwangjusipyon* 광주시편 [*Pesmi Gwangjuja*]. Prevedel Kim Jeongrae 김정래. Seoul: Pureunyeoksa.
- . 2016 [2015]. *Joseongwa Ilbone Salda* 조선과 일본에 살다 [*Življenje v Koreji in na Japonskem*]. Prevedel Yoon Yeol 윤여일. Seoul: Dolbaegae.
- . 2017 [1986]. *Jaeil-ui Teumsaeeseo* 재일의 틈새에서 [*Zainichi v razpokah*]. Prevedel Yoon Yeol 윤여일. Seoul: Dolbaegae.
- . 2018a [1955]. *Jipyonseon* 지평선 [*Obzorje*]. Prevedel Kwak Hyounduck 곽형덕. Seoul: Somyoungchulpan.
- . 2018b. »Gyeonggeonhi Dwidolaboji Malla 경건히 뒤돌아보지 말라 [*Ne oziraj se nazaj spoštljivo*].« *Changjakgwa Bibyeong* [*Kreacija in kritika*], 430–41. Prevedel Kwak Hyounduck 곽형덕.
- . 2019a [1998]. *Hwaseog-ui Yeoreum* 화석의여름 [*Poletje fosilov*]. Prevedel Lee Jinkyong 이진경 et al. Seoul: Doseochulpan.
- . 2019b [2010]. *Ilh-eobeorin Gyejeol* 잃어버린 계절 [*Izgubljeni letni časi*]. Prevedel Lee Jinkyong 이진경 et al. Seoul: Changbi.
- . 2019c [1978]. *Ikainosijip Oe* 이카이노시집 외 [*Pesmi Ikaina*]. Prevedel Lee Jinkyong 이진경 et al. Seoul: Doseochulpan b.
- . 2022a [1957, 2022]. *Ilbonpoongtogi* 일본풍토기 [*Japonska topografija*]. Prevedel Kwak Hyounduck 곽형덕. Seoul: Somyoungchulpan.
- . 2022b. »Laugh.« *Webzine Beyond*, november 2022. V korejščino prevedel Kim Hwanki.
- . 2022c. *Shishū Nihon fudoki II* 詩集 日本風土記II [*Zbirka Japonska topografija II*]. Tokio: Fujiwara shoten.
- . 2024. *Baemyonui Jido* 배면의 지도 [*Zemljevid obratne smeri*]. Prevedel Kwak Hyounduck 곽형덕. Seoul: Somyoungchulpan.
- Kim, Si-jong 김시종 in Kim Sokpom 김석범. 2007. *Waekeosso Sseowasseun-ga Waekeosso Chimmukhaewasseun-ga* 왜 계속 써왔는가 왜 침묵해 왔는가 [*Zakaj sem nadaljeval pisati, zakaj sem molčal*]. Uredil Moon Gyeongsoo 문경수, prevedla Lee Gyeongwon 이경원 in Oh Jeongun 오정은. Jeju: Jeju Daehakgyo Chulpanbu.
- Kim, Seong Nae. 2023. »Cultural Trauma and the Cheju Massacre in Transnational Perspective.« V *Routledge Handbook of Trauma in East Asia*, uredila Tina Burrett, in Jeff Kingstone, 344–55. London: Routledge.

- Kwon, Seongwoo 권성우. 2023. »Kim Sokpumgwa Kim Shijong 김석범과 김시종 [Kim Sokpum in Kim Si-jong].« *Gukje Hanin Munhak Yeongu* 93: 11-38.
- Lee, Jinkyong 이진경. 2019. *Kim Shijong, Eogeunnam-ui Jonjaeron* 김시종, 어긋남의 존재론 [*Kim Si-jong, ontologija razselitve*]. Seoul: Doseochulpan b.
- Oh, Sejong 吳世宗. 2010. *Rizumu to jojō no shigaku: Kim Shijong to »Tankateki Jojō no hitei«* リズムと抒情の詩学: 金時鐘と「短歌的抒情の否定」 [*Poetika ritma in lirike: Kim Si-jong in 'Negacija lirike tanka'*]. Tokio: Seikatsu shoin.
- Ryu, Catherine. 2020. »Hokubei ni okeru Kim Shijong 北米における金時鐘 [Kim Si-jong v Severni Ameriki].« *Anthology of Transborder Cultural Studies* 3: 33-36.
- The Nobel Prize. 2024. »Nobel Prize in Literature.« Dostopano 1. decembra 2024. <https://www.nobelprize.org/prizes/literature/>.